

PROLOGAS

SPOKSAU Į SIENĄ, esančią vos už sprindžio, tiesiai man prieš nosį, kažkieno aprašintą tušinuku. Man virš galvos garsiai burgzdamos sukasi oro kondicionieriaus mentės ir aš, nors apsiengusi kelis sluoksnius darbužių, drebu. Man už nugaros vyras šneka persų kalba, jo balsas skamba agresyviai. Regis, jis kreipiasi į mane, nors nenutuokiu, ką sako. Girdžiu kitų vyrų murmėjimą, kėdžių girgždesį, sunkų alsavimą. Dabar vyras šaukia, bet man taip daužosi širdis, kad jos plakimas užgožia riksmus. Jaučiu krūtinėje kylant paniką, delnais užsidengiu ausis. Sutelkiu dėmesį į užrašą ant sienos, stengiuosi perskaityti arabiškus rašmenis, ieškau man suprantamų žodžių. Gal tas, kuris juos užrašė, sėdėjo ant tos pačios kėdės, ant kurios dabar sėdžiu aš, žiūrėjo į tas pačias šaltas, purvinas plyteles ir jautėsi išsigandęs ir sumišęs ne mažiau už mane.

Prabyla kitas vyras ir palengva, lyg pro rūką mano sąmonę pasiekia žodžiai. Ne iš karto suvokiu, kad jie angliški. „... mūsų tautos saugumas. Jei nebendradarbiausi, įgrūsime į tokią tamsią skylę, kurioje niekas tavęs nerას...“

Atsargiai pasuku galvą į kairę.

– Reza?

– Taip, – liovęsis versti, burbteli jis.

– Reza, – mikčiodama sakau, – žinau, kad čia jūsų žmonės gali su manimi daryti, ką nori: prievartauti, kankinti...

Ištarusi šiuos žodžius, imu nevaldomai verkti ir garsiai kūkčioti.

Man už nugaros kažkas prabyla persų kalba, ir Reza atsakydamas paskubomis ištaria kelis sakinius.

– Kylie'e, – švelniai sako jis, – nesijaudink, niekas neketina to daryti.

– Bet visi šie vyrai, kas jie tokie? – sušnabždu. – Ir ko iš manęs nori?

Kažkas man už nugaros ima šaukti, ir Reza vėl pradeda versti.

– Atsakysi į visus mūsų klausimus, išklosi viską, ką žinai. Jei nori grįžti į savo šalį, teks bendradarbiauti. Niekam tu nerūpi, niekas nežino, kur esi. Panorėję galime tave pradanginti...

– Reza, – vėl sušnabždu, – prašau jūsų. Man reikia į tualetą. Mane pykina.

Po trumpo pokalbio persų kalba prie manęs prisigretina moteris. Ji vilki juodą čadrą – dukslų viršutinį drabužį, dėvimą religingų iraniečių moterų, nuo galvos iki kojų pirštų dengiantį kūną.

– *Cheshmband!* – kažkas šūkteli, ir ji mostu paragina mane stotis nuo kėdės.

– Užsismauk akių raištį, – tyliai liepia Reza.

Paklūstu, ir moteris, suspaudusi riešą, išsiveda mane iš kambario. Laikau susisiautusi čadrą, ties kaklu stipriai spaudžiu audinį, kad gobtuvas nenusmuktų nuo galvos.

Nueiname į tualetą – nešvarią kabiną su skylė grindyse vietoje klozeto ir vandens žarna.

– Tu-tualetinio popieriaus, – sumikčioju, pro akių raiščio apatinį kraštą žvelgdama į moterį. – Man reikia tualetinio popieriaus.

– Popieriaus nebus, – šiurkščiai atrėžia ji. – Paskubėk.

Grižtame į kvotos kambarį, ir vyras vėl ima šaukti.

– Papasakok apie kontaktinių asmenų sąrašą, kuri iš Irano išsiuntei universitetui, – išverčia Reza.

– Nesuprantu, apie ką kalbate! – pakeliu balsą ir aš. – Ne-siunčiau iš Irano jokio kontaktinių asmenų sąrašo!

Mano regėjimo lauke randasi naujas asmuo: prieš akis šmėsteli tamsaus gymio veidas, susivėlusi barzda, vešlūs antakiai. Tai – vienas iš vyrų, kuriuos mačiau viešbutyje. Tas bjaurusis. Šypsodamasis, rodydamas pajuodusias dantenas ir dėmėtus dantis, jis kilsteli prispausdintą popieriaus lapą. Jame – elektroninis laiškas, kuri išsiunčiau pridėjusi kontaktus žmonių, į kuriuos galima kreiptis, jei kartais patekčiau į bėdą. Tame sąrašė yra ir mano akademinis globėjas iš Teherano universiteto, ir kiti mokslo žmonės, susiję su universiteto programa, kurioje dalyvauju. Jame įrašyta ir Elyaso Hosseino pavardė.

– Šį laišką siunčiau ne iš Irano! – sušunku. – Prieš išvykdamą išsiunčiau jį iš Australijos. Pažvelkite į datą!

Reza pasako kažką persiškai, ir trečias vyras grybšteli laišką. Netaręs nė žodžio, tardytojas pasitraukia, ir man už nugaros kyla diskusija. Man vėl ima ristis ašaros. Stengiuosi sutelkti dėmesį į užrašą ant sienos, bet ausyse juntamas tuksėjimas ima gožti visus kitus pojūčius. Man vėl reikia į tualetą.

Spoksau į savo kameros sieną įsivaizduodama, kad balsvame tinke matomi raštai – tai žmonių veidai arba gyvūnai. Regiu undines, būrius žuvų, medžius ir balandžius. Kameros kampe statmenai prisuktoje ir lubas su grindimis jungiančioje metalinėje juostoje kažkas lotyniškais rašmenimis įrėžė *EV 2018*. Jau nežinia kelintą kartą svarstau, kas ta *EV* ir kada ji čia kalėjo. Kiek laiko praleido šioje belangėje dėžėje. Metalinėje durų staktoje ir minkštame tinke virš jų įrėžtos laiko žymos. Dvylika, aštuonios, dvidešimt trys dienos. Vardai ir Irano kalendoriaus datos, užrašytos arabiškais skaitmenimis. Kai kurie mėlynu rašikliu brūkštelėti tiesiai ant marmurinių plokščių. Įtemptai maštau dairydamosi po apgailėtina kamerą, nesiliauju ieškojusi ko nors naujo: iki šiol nepastebėto grafičio fragmento, naujos dėmės ant kilimo ar ko nors panašaus.

Gulėdama ant dulkėtų grindų, stebiliju į trupančią sieną. Kadaiše ji buvo nudažyta rusvai, bet dabar dažai jau lupasi, o po jais matyti šviesiai pilkšvas betonas. Vakar ant raupuoto sienos veido išraižiau paukštį, stengdamasi, kad jis atrodytų panašus į papūgas, perinčias plikuose medžiuose priešais lentomis užkalta kameros langą. Atėjusi kalėjimo prižiūrėtoja apšaukė mane, mostu liepė stotis ir vaikščioti po kamerą, o ne gulėti aukštelninkai ant dulkėtų grindų. Gal ji ir teisi, bet man labiau patinka žvelgti aukštyn. Stebėti padangę ir paukščius, laisvai sukančius ratus aukštai man virš galvos.

Paskui nukreipiu žvilgsnį į savo piešinį, įsižiūriu. Šalia mano paukščio kažkas angliškai užrašė: *Būk stipri. Tu – ne viena.*

Baimingai dirsteliu sau per petį, lyg tikėdamasi būti užklypta skaitanti draudžiamą žinią. Iš prižiūrėtojų kambario sklinda tylus televizijos garsas, gaubta visažinės stebėjimo kameros akis atrodo grėsminga, bet tyli. Čiuopdama purvinas grindis ieškau ko nors aštraus ir tarp sudžiūvusių lapų ir žemės gurvuolių randu akmenuką.

Ačiū, – įrežiu juo kalkių skiediniu tinkuotoje sienoje. – Aš – Kylie'ė iš Australijos.

1 DALIS

ŠNIPŲ ŽAIDIMAS

1 SKYRIUS

– KODĖL IMATE mano lagaminus nuo bagažo konvejerio?

Registracijos skyriaus pareigūnas nepatikliai pažvelgė į mane. Jungtiniai Arabų Emyratai ką tik išdavė man įlaipinimo dokumentus ir įformino papildomą lagaminą, prikrautą tris savaites mano kauptų suvenyrų ir dovanų. Kelias akimirkas patylėjęs, pareigūnas tarė:

– Sakėte, kad šiuose lagaminuose – dužūs daiktai, tad liepiu mūsų personalui juos paimti pirmiausia.

Kiek pagalvojusi, patraukiau pečiais. Gali būti, kad pasidaviau paranojai. Jaučiausi įsitempusi nuo tos akimirkos, kai sužinojau, kad viešbutyje, kuriame apsistoju, nepažįstami vyrai klausinėjo apie mane.

Apsisukusi nuėjau link Imigracijos skyriaus. Aplink buvo daugybė žmonių, daugiausia pasauliečių iš Teherano, porų, šeimų, verkiančių mažų vaikų, verslininkų. Laukiančiųjų pasų kontrolės eilė buvo neilga, stovėdama joje per „WhatsApp“ pokalbių programėlę išsiunčiau savo vyrui žinutę, kad užsiregistravau skrydžiui. Tada jie priėjo prie manęs.

Vos pamačiusi juos supratau, kad tai vyrai iš viešbučio. *Blogi žmonės*, taip sakė registratūros darbuotojas. Jie buvo keturiese: trys vyrai, vilkintys gerokai nutrintus švarkus ir mėvintys su jais nederančias kelnes, ir juodą čadną dėvinti moteris. Jų vadas – neaukštas, kresnas, pliktelėjęs vyras su akiniais angliškai kreipėsi į mane:

– Atleiskite, ponია, ar jūs – Kylie'ė Moorie-Gilbert?

Sutrikusi linktelėjau; mane nusmelkė bloga nuojauta.

– Štai jūsų arešto orderis. – Jis pamosavo A4 formato lapu, ant kurio persų kalba buvo išspausdinta kažkas sunkiai įskaitoma. Apačioje, dešiniame kampe, buvo matyti juodas antspaudas. – Prašyčiau eiti su mumis.

– Palaukite! – sušukau. – Kaip suprasti: *Mano arešto orderis?* Iš kur žinote, kas tame lape parašyta? Manau, jūs darote klaidą...

– Privalote eiti su mumis, – nutraukė mane vyras su akiniais. – Norime tik pasikalbėti. Eime.

Moteris suspaudė man alkūnę ir nusivedė tolyn nuo pasų kontrolės skyriaus. Karštligiškai apsidairiau, stengdamasi sugauti kieno nors žvilgsnį – kito užsieniečio ar ko nors, į ką galėčiau kreiptis, – bet aplink buvo vien iraniečiai keliautojai, jie ėjo nuleidę galvas, nisisukę, vengdami mano žvilgsnio.

Jie mane nusivedė prie kambarių, įrengtų tarp išvykstantiesiems skirto laukiamojo ir Imigracijos skyriaus. Žingsniavau lyg prisukama lėlė, galvoje pynėsi padrikos mintys. Įkėlusį koją į koridorių, prie sienos pamačiau savo lagaminus, bet mane tuoj pat nuvedė į erdvų kabinetą, kuriame buvo daug vyrų, jie visi vilkėjo juodus drabužius ir spoksojo į mane neslėpdami priešiško. Man buvo liepta sėstis prie stalo patalpos

viduryje. Čadrą vilkinti moteris įsitaisė šalia manęs. Atsisėdo ir keli vyrai, kiti liko stovėti pasieniuose. Nerimas suspaudė man krūtinę, bet stengiausi atrodyti rami, vis kartojau sau, kad iš tiesų nesu suimta. Jie tik užduos man kelis klausimus ir leis išskristi.

Pirmasis prabilo akiniuotis.

– Prašyčiau nurodyti savo vardą, pavardę ir viešnagės Irane tikslą.

– Aš – Kylie'ė Moore-Gilbert, – prisistačiau, kaip įmanydama stengdamasi, kad mano balsas nedrebėtų. – Esu mokslininkė, atvykau į Iraną dalyvauti universiteto organizuojamame seminare.

Jis uždavė daugiau klausimų:

– Kuriuose Irano miestuose lankėtės?

– Kokių tikslų vykote į Kumą?

– Kodėl dalyvavote seminare, skirtame šiizmui?

Iš paskutiniųjų stengiausi suvaldyti paniką ir atrodyti švelnaus būdo, gerai nusiteikusi ir pasiruošusi padėti. Ramiai atsakiau į jo klausimus, paaiškinau, kad Artimieji Rytai – mano mokslinių tyrinėjimų sritis, o suprasti islamo pasaulį – mano darbo dalis. Kartojau, kad tai tikriausiai klaida, kad nieko blogo nepadariau ir kad jau išvykstu iš šalies. Paprašiau jo paleisti mane, kad nepavėluočiau į lėktuvą.

– Jūs neišskrisite, – pareiškė kitame kambario gale stovintis vyras.

Atsisukusi pažvelgiau į jį. Jis buvo augalotas, aukštesnis nei metro aštuoniasdešimties, stiprus, plačiapetis, visiškai plikas ir nuostabiai gražiomis melsvai žalsvomis akimis. Kitaip nei jo kolegos, vilkėjo sąlyginai stilingą kostiumą.